

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 92.

Vydána dne 13. listopadu 1948.

Cena Kčs 1.—.

O B S A H :

244. Zákon o státní mzdové politice.**244.**

**Zákon
ze dne 25. října 1948
o státní mzdové politice.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

**Zásady
státní mzdové politiky.**

(1) Ministerstvu sociální péče přísluší, aby vykonávalo působnost v oboru mzdové politiky podle zásad stanovených vládou v rámci jednotného hospodářského plánu, zejména aby

- a) stanovilo a měnilo mzdy i jiná plnění poskytovaná v souvislosti s pracovním nebo učebním poměrem, která mají peněžitou hodnotu,
- b) stanovilo a měnilo odměny i jiná plnění poskytovaná podnikatelem nebo zprostředkovatelem domácí práce domácími dělníky a osobami v podobném postavení,
- c) stanovilo a měnilo sazby pro ocenění naturálních požitků pro účely mzdové,
- d) zavedlo všeobecně nebo pro jednotlivé pracovní obory nebo závody práci v úkolu, po případě za premii, a stanovilo a měnilo její podmínky.

(2) Opatření podle odstavce 1, která mají všeobecnou povahu, činí ministerstvo sociální péče v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a jednotnou odborovou organizací a po

slyšení vrcholných zájmových organizací hospodářských a vyhláší je v Úředním listě.

(3) Kde se v tomto zákoně mluví o pracovních nebo učebních poměrech, rozumí se tím též poměr mezi podnikatelem nebo zprostředkovatelem domácí práce a domácími dělníky nebo osobami v podobném postavení.

§ 2.

**Platnost ujednání učiněných
před účinností zákona.**

(1) Zaměstnavatelé jsou povinni předložit ministerstvu sociální péče do dvou měsíců ode dne vyhlášení tohoto zákona ke schválení ujednání o plněních uvedených v § 1, odst. 1, písm. a) až c), k nimž došlo před účinností tohoto zákona v rámci smluvní volnosti stran a která nebyla dosud předložena ministerstvu sociální péče ke schválení.

(2) Nebudou-li ujednání, na něž se vztahuje odstavec 1, předložena ke schválení ve lhůtě tam stanovené, pozbudou platnosti jejím uplynutím. Ujednání, která budou včas předložena ke schválení, ale jejich schválení bude odloženo, pozbudou platnosti dnem, kdy zaměstnavateli bude doručen výměr, kterým se schválení odpírá.

(3) V případech, kdy předpisy, smlouvy nebo služební řády v rozporu se zásadou mzdy podle zásluhy zaručují zaměstnanci výši mzdy i tehdy, kdy nekoná práce, pro něž tato výše byla stanovena, zmocňuje se ministerstvo sociální péče, aby v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a jednotnou odborovou organizací upravilo výši mzdy podle všeobecných zásad mzdové politiky.

Platnost ujednání učiněných za účinnosti zákona.

§ 3.

(1) Zaměstnavatelé jsou povinni předložit ministerstvu sociální péče ke schválení ujednání učiněná za účinnosti tohoto zákona o některém z plnění uvedených v § 1, odst. 1, písm. a) až c), pokud výše takového plnění není stanovena podle mzdové úpravy vydané podle tohoto zákona (§ 1) nebo podle příslušné mzdové úpravy vydané před účinností tohoto zákona (§ 19, odst. 2) nebo podle ustanovení platných kolektivních smluv. Bez tohoto schválení jsou taková ujednání od počátku neplatná.

(2) O udělení schválení podle odstavce 1 jest nutno požádat do 14 dnů ode dne, kdy došlo k ujednání. Za dobu do schválení ujednání má zaměstnanec nárok na přiměřenou zálohu, kterou je zaměstnavatel povinen zúčtovat na jeho služební požitky.

§ 4.

Nedojde-li zaměstnavateli rozhodnutí, kterým se odpírá schválení ujednání, jež bylo předloženo ke schválení ministerstvu sociální péče podle ustanovení § 2, odst. 1 nebo § 3, odst. 1, do dvou měsíců ode dne, kdy byl podán návrh na jeho schválení, má se za to, že ujednání bylo schváleno.

§ 5.

Povolení výjimek.

Ministerstvo sociální péče může v případech odůvodněných hospodářskými nebo sociálními ohledy povolit výjimky z ustanovení mzdových úprav vydaných podle tohoto zákona (§ 1) nebo příslušných mzdových úprav vydaných před účinností tohoto zákona (§ 19, odst. 2), nebo i z ustanovení platných kolektivních smluv, pokud upravují všeobecně věci, na něž se vztahuje tento zákon.

Neplatnost ujednání odporujících ustanovením totožného zákona.

§ 6.

Ujednání stran, pokud odporují ustanovením tohoto zákona nebo opatřením učiněným k jeho provedení nebo ustanovením příslušných mzdových úprav vydaných před účinností tohoto zákona (§ 19, odst. 2), jsou neplatná od svého počátku, nestanoví-li zákon jinak.

§ 7.

(1) Na místo plnění podle ujednání, jež pozbyla platnosti proto, že nebyla předložena ke schválení ministerstvu sociální péče do dvou měsíců ode dne vyhlášení tohoto zákona nebo proto, že jejich schválení bylo odepřeno (§ 2, odst. 2), nastupuje plnění podle mzdové úpravy vydané podle tohoto zákona (§ 1) nebo podle příslušné mzdové úpravy vydané před účinností tohoto zákona (§ 19, odst. 2), a to dnem následujícím po dni, v němž pozbyla platnosti.

(2) Dojde-li za účinnosti tohoto zákona k ujednání o některém z plnění uvedených v § 1, odst. 1, písm. a) až c) a výše takového plnění není stanovena podle mzdové úpravy vydané podle tohoto zákona (§ 1) nebo podle příslušné mzdové úpravy vydané před účinností tohoto zákona (§ 19, odst. 2), a je-li toto ujednání neplatné proto, že nebylo předloženo ke schválení ministerstvu sociální péče nebo že mu bylo schválení odepřeno (§ 3) nebo že jinak odporuje zákonu (§ 6), nastupuje na místo něho plnění podle mzdové úpravy vydané podle tohoto zákona (§ 1) nebo podle příslušné mzdové úpravy vydané před účinností tohoto zákona (§ 19, odst. 2), a to ode dne počátku účinnosti tohoto zákona, nebo ode dne počátku ujednání, došlo-li k ujednání později.

(3) Nevztahuje-li se na ujednání, o kterém jde, žádné z opatření mzdové úpravy vydané podle tohoto zákona (§ 1) nebo příslušné mzdové úpravy vydané před účinností tohoto zákona (§ 19, odst. 2), je třeba použití toho opatření, které se vztahuje na případy takového ujednání nejpodobnější.

§ 8.

Jednorázové odměny.

(1) Platnost, po případě použitelnost ustanovení předpisů přiznávajících zaměstnancům nároky na jednorázové odměny, jako odměny vánoční a novoroční odměny, remuneratione, bilančné, třináctý měsíční plat nebo pod., se zrušuje. Pokud se takové jednorázové odměny dosud vyplácely podle zvyklostí, zakažuje se jejich poskytování.

(2) Ustanovení smluv, služebních řádů (služebních pragmatik) nebo jiných ujednání, jimiž se zakládají nároky na jednorázové odměny uvedené v odstavci 1, pozbývají platnosti dnem vyhlášení tohoto zákona.

(3) Nedotčeny zůstávají nároky na jednorázové odměny přiznané platnými mzdovými vyhláškami.

§ 9.

Zákaz plnění nad stanovenou výší.

Zaměstnavatelé nesmějí poskytovat zaměstnancům náhradu za ušlý výdělek nebo poskytovat sociální dávky jakéhokoli druhu ve vyšší míře, než jak stanoví příslušné předpisy.

§ 10.

Příspěvky zaměstnavatelů spolkům, fondům a zařízením ve prospěch zaměstnanců.

(1) Ministerstvo sociální péče vydá v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a jednotnou odborovou organizací směrnice, jimiž se stanoví, za jakých podmínek a v jakém rozsahu smějí zaměstnavatelé poskytnouti spolkům, podpůrným fondům nebo jiným zařízením, sloužícím ke zvýšení hospodářské, sociální nebo kulturní úrovně jejich zaměstnanců, peněžní nebo věcné příspěvky, k nimž nejsou podle příslušných předpisů povinni.

(2) Spolky, podpůrné fondy nebo jiná sociální zařízení, jimž zaměstnavatelé poskytují příspěvky podle odstavce 1, smějí poskytovat podpory jen podle vlastních směrnic schválených ministerstvem sociální péče v dohodě s jednotnou odborovou organizací nebo podle směrnic vydaných ministerstvem sociální péče v dohodě s jednotnou odborovou organizací.

(3) Ministerstvo sociální péče vyhlásí v úředním listě směrnice, které vydá podle předchozích odstavců.

Dozor nad zachováváním mzdových předpisů.

§ 11.

(1) Zaměstnanci ministerstva sociální péče, orgány jím pověřené a zaměstnanci úřadů ochrany práce jsou oprávněni vstupovati za účelem jednání o věcech upravených tímto zákonem do provozních místností podniků v době, kdy se v nich pracuje. Při tom jsou povinni dbáti, aby provoz podniku nebyl rušen. Jsou rovněž povinni zachovávat předpisy o ochraně svobody osobní, domovní a tajemství listovního a zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dověděli při své činnosti, zejména o obchodních a výrobních tajemstvích, a zdržeti se jakéhokoli zneužití takových tajemství. Povinnost mlčenlivosti nezaniká skončením činnosti ani skončením pracovního (služebního) poměru.

(2) Zaměstnavatelé i zaměstnanci jsou povinni na požádání předložit k nahlédnutí ministerstvu sociální péče, úřadům ochrany práce a osobám uvedeným v odstavci 1 záznamy, zprávy, knihy, doklady, statistiky a pod., pokud jejich předložení je třeba k zjištění, zda se v podniku zachovávají ustanovení tohoto zákona a opatření učiněná podle něho. Úřady a orgány uvedené v odstavci 1 jsou povinny umožnit, aby povinnost podle předcházející věty byla splněna způsobem, kterým by provoz podniku neutrpěl.

§ 12.

(1) Ministerstvo sociální péče spolupůsobí při schvalování a organizování všech statistických šetření o mzdových poměrech.

(2) Veřejné úřady, ústavy, zájmové organizace a orgány znárodněného průmyslu, které vykonaly před vyhlášením tohoto zákona statistická šetření o mzdových poměrech, jsou povinny, pokud se tak již nestalo, sdělit do dvou měsíců po jeho vyhlášení, po případě do dvou měsíců po zjištění výsledku takových šetření, ministerstvu sociální péče a státnímu úřadu statistickému tyto výsledky.

§ 13.

Při provádění úkonů podle §§ 11 a 12 v podnicích důležitých pro obranu státu jest dbáti ustanovení zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb., o obraně státu, ve znění předpisů jej měnících nebo doplňujících.

Všeobecná ustanovení.

§ 14.

Na zásadě jednotné státní mzdové politiky se upraví zákonem platové (mzdové) poměry

- a) veřejných zaměstnanců, které jsou dosud upraveny zvláštními pro ně vydanými zákonnými předpisy nebo předpisy, vydanými na jejich podkladě nebo které jsou upraveny podle období těchto předpisů,
- b) duchovenstva církví a náboženských společností státem uznaných, po případě recipovaných.

§ 15.

Úřady a orgány veřejné správy a orgány zájmových zastupitelstev zaměstnanců v závodech jsou povinny v mezích své působnosti spolupůsobiti při provádění tohoto zákona.

§ 16.

Pisemnosti a úřední úkony, jichž je třeba výlučně k řízení podle tohoto zákona, jsou osvobozeny od poplatků a dávek za úřední úkony ve věcech správních.

§ 17.

Trestní ustanovení.

(1) Jednání a opomenutí přičítají se ustanovením § 2, odst. 1, §§ 3, 6, 8, 9, 10, 11 nebo § 12, odst. 2 nebo opatřením vydaným podle tohoto zákona potrestají, nejde-li o čin přísněji trestný, okresní národní výbory jako správní přestupek pokutou do 100 000 Kčs nebo vězením (uzamčením) do 6 měsíců nebo oběma těmito tresty. Pro případ nedobytnosti pokuty vyměří zároveň okresní národní výbor podle míry zavinění náhradní trest na svobodě do 6 měsíců.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na orgány veřejné správy.

(3) Dopustí-li se trestného jednání nebo opomenutí podle odstavce 1 v podniku nebo zařízení právnické osoby fyzická osoba, která neodpovídá podle zákona nebo stanov za jejich správu nebo je skutečně samostatně nespravuje, trestá se podle odstavce 1 též fyzická osoba, která odpovídá za správu podniku nebo zařízení nebo je skutečně spravuje, pokud o trestném činu věděla nebo zanedbala povinnou péči. Došlo-li k trestnému činu na základě správního úkonu více fyzických osob odpovídajících jako sbor za správu podniku nebo zařízení právnické osoby nebo spravující skutečně podnik nebo zařízení, jsou trestné všechny osoby, které se vyslovily pro jednání nebo opomenutí zakládající trestný čin, po případě o trestném činu podle předchozí věty věděly nebo zanedbaly povinnou péči.

Ustanovení přechodná a závěrečná.

§ 18.

Vláda může nařízením přenést působnost ministerstva sociální péče podle § 2, odst. 1, § 3, odst. 1 a § 5 na úřady ochrany práce. V takovém případě platí předpisy o řízení před těmito úřady.

§ 19.

(1) Zrušuje se platnost, po případě použitelnost všech předpisů o věcech upravených tímto zákonem, zejména použitelnost vládního nařízení ze dne 21. prosince 1939, č. 330 Sb., o státním řízení mzdové politiky, ve znění předpisů je měnících a doplňujících, vládního nařízení ze dne 7. prosince 1942, č. 404 Sb., o zajištění stability mezd a platů a pracovní morálky, zákona ze dne 29. října 1940, č. 283 Sl. z., o určování mezd (platů) a pracovních podmínek, a nařízení s mocí zákona ze dne 11. února 1942, č. 21 Sl. z., o upravování mezd (platů) a pracovních podmínek po dobu branné pohotovosti státu.

(2) Opatření učiněná podle předpisů, jejichž platnost, po případě použitelnost se zrušuje podle odstavce 1, zůstávají nedotčena.

§ 20.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr sociální péče v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Erban v. r.